

доступними в матеріальному плані і звісно усунуть ризики дискримінації інших фахівців в галузі права.

Література

1. Кримінальний процесуальний кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2013, № 9-10, № 11-12, № 13, ст.88) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/conv#n465>.
2. Черненко А.П., Шиян А.Г. Проблеми вибору та залучення захисника у кримінальному провадженні. *Науковий вісник ДДУВС*. 2022. № 1. С. 299-305.

Лукомська А.А.,
курсант ННІ права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Корогод С. В.,
старший викладач кафедри кримінального права та кримінології
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ПОНЯТТЯ ДИСКРИМІНАЦІЇ ЗА МІЖНАРОДНИМИ АКТАМИ ТА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

Дискримінація – це явище, яке швидко змінюється і вимагає постійного контролю. Враховуючи прагнення України стати членом Європейського Союзу, доцільно наголосити на необхідності гармонізації національних стандартів із нормами розвинених країн Європейського Союзу у сфері протидії дискримінації. Актуальною проблемою в теоретичному та практичному плані сьогодення є проблема визначення поняття дискримінації та її співвідношення з диференціацією та толерантністю.

Варто наголосити на тому, що базовим для антидискримінаційного законодавства являється принцип рівності, що закріплений у багатьох міжнародних актах прийнятих Організацією Об'єднаних Націй, Міжнародною організацією праці та інші.

Так, у статті 1 Загальної декларації прав людини були сформульовані антидискримінаційні норми, за якими «всі люди народжуються вільними і рівними у своїй гідності та правах» [1].

Термін «дискримінація» походить від латинського «discrimination» – «розрізнення», тобто навмисне обмеження або позбавлення прав певної

категорії громадян за неприйнятними ознаками.

Аналіз наведених положень іноземного законодавства дав нам можливість дійти цілком логічного висновку, що під дискримінацією розуміється будь-яка відмінність, виняток, обмеження чи перевага за ознаками раси, кольору шкіри, статі, релігії чи іншого походження (наприклад: національні, етнічні, іноземні, соціальні), політичні переконання, вік, стан здоров'я чи будь-які інші причини, метою чи наслідком яких є знищення чи обмеження визнання, використання чи здійснення рівних прав людини та основних свобод у політичній, економічній, соціальній, культурній чи іншій сфері.

В Україні основним нормативно-правовим актом, що розкриває законодавче визначення дискримінації та встановлює основні засади боротьби з дискримінацією в різних сферах, є Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні». Стаття 1 цього закону закріплює, що дискримінація – ситуація, за якої особа та/або група осіб за їх ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, інвалідності, етнічного та соціального походження, громадянства, сімейного та майнового стану, місця проживання, мовними або іншими ознаками, які були, є та можуть бути дійсними або припущеними, зазнає обмеження у визнанні, реалізації або користуванні правами і свободами в будь-якій формі, встановленій цим Законом, крім випадків, коли таке обмеження має правомірну, об'єктивно обґрунтовану мету, способи досягнення якої є належними та необхідними [2].

Недоліком підходу до визначення дискримінації у вітчизняному законодавстві фактична неможливість формулювання певних ознак дискримінації як окремого кримінального правопорушення.

Янковець І.В. запропонував такі основні ознаки дискримінації, які можна трактувати як: а) встановлення привілейованого становища певної соціальної групи над іншими на рівних умовах; б) погіршення становища певної соціальної групи по відношенню до інших за рівних умов; в) відмова в задоволенні потреб членів соціальної групи, які обмежені з незалежних і фактичних причин [3].

Окремо варто звернути увагу на термін «диференціація». «Диференціація» має іншомовне походження, що в перекладі з латинської «differentia» означає «відмінність». Сучасний словник слів іншомовного походження визначає цей термін як поділ, розчленування цілого чи комплексу на окремі частини, форми, складові. Отже, диференціація – це виявлення відмінностей у правовому регулюванні відповідних правідносин з урахуванням їх особливостей та професійного складу. Проте головна відмінність між «дискримінацією» та «диференціацією» полягає в тому, що в першому випадку для особи виникають негативні наслідки, а в другому – позитивні.

Необхідно також враховувати термін «толерантність», що означає

«допустиме відхилення». Так, толерантність означає єдність у різноманітності; активна позиція, сформована на основі визнання універсальних прав і основних свобод людини; обов'язок сприяти забезпеченню прав людини, плюралізму, демократії та законності та порядку тощо.

Високий рівень толерантності в суспільстві є показником позитивних соціальних відносин, оскільки його відсутність може призвести до напруженості, яка спричинить насильство, конфлікти та війни. Толерантність є також основою цінностей поваги до людей, людської чесноти, гармонійної сумісності суспільного та індивідуального існування. У правовому контексті толерантність є способом і принципом правової поведінки у сфері функціонально-рольового спілкування та соціальних відносин.

Таким чином, дискримінація є одним із видів порушення прав людини, а її основними причинами є стереотипи та упередження, тому не можна допускати дискримінації.

Ще однією особливістю побудови правового визначення дискримінації є формування критеріїв віднесення певних дій (ситуацій) до дискримінаційних. Найбільш повно такі критерії сформульовані в практиці Європейського суду з прав людини. Аналіз практики Суду ЄС показує, що його прецедентна практика загалом розкриває складний антидискримінаційний механізм, який працює на основі розуміння явища дискримінації, визначення її критеріїв та деталізації обов'язку її доведення.

Література

1. Загальна декларація прав людини. Прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10.12.1948 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text.
2. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні : Закон України від 06.08.2012 року. № 5207- VI. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 32. Ст. 412. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17#Text>.
3. Янковець І.В. Дискримінація та інституційний механізм подолання її в Україні : дис. ... доктора філософії з права. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/14440/Дисертація%20Янковець.pdf?sequence=4&isAllowed=y> (дата звернення 07.10.2022).